

Jeppe S. Jeppesen
Frøavlskonsulent
Midt- og Vestsjælland

Etablering af frøafgrøder målrettet rækkedyrkningskoncept

En sikker og ensartet etablering af udlægget er en forudsætning for, at opnå succes med rækkedyrkning. I denne artikel ser vi på de vigtigste elementer, der har indflydelse på en succesfuld etablering

Interessen for rækkedyrkning og rækkebehandling af frøafgrøder er stigende blandt DLFs avlere – perspektiverne er rene frømarker, mindre brug af planteværn og høje udbytter. Enkelte avlere har efterhånden tilegnet sig erfaringer med konceptet, men der er stadig brug for forsøg og yderligere erfaringer. Én ting er dog sikkert – etableringen skal være i top og uden spring i rækkerne med frø.

Sædskifte

Som frøavler bør man planlægge sædskiftet i god tid forud for udlægget. Det er hovedsageligt for at opnå rene marker, men også for at opnå de bedste betingelser for etableringen. Der kan være stor forskel på forfrugten og høsten heraf. Eksempelvis vil en roemark, der er taget op under våde forhold, i udgangspunktet være et dårligt valg til udlæg. Forfrugt af vårbyg med en efterfølgende efterafgrøde vil være et langt mere oplagt valg. Vårsæd har sanerende effekt i forhold til græsukruds, og efterafgrøden vil bidrage positivt til jordstrukturen og indholdet af humus i jorden. Mængden af humus i jorden har stor betydning for jordens evne til at holde på vandet og gavner jordstrukturen, så der kan opnås et godt såbed.

Jordbearbejdning

Hvilken jordbearbejdning, der skal foretrækkes, afhænger af flere ting og er ikke nødvendigvis ens fra år til år. Det er vigtigt ikke at

være låst af en enkelt form for jordbearbejdning. Hav gerne flere værktøjer i værktøjskassen, så den rigtige løsning kan vælges.

På de stive jorde, hvor jordbearbejdningen finder sted i efteråret, er det vigtigt at afvente omsætningen af ukrudtsfrø så vidt muligt, dette dog uden at gå på kompromis med kvaliteten af jordbearbejdningen – sent, men ikke for sent.

Der er gode perspektiver i målrettet jordbearbejdning, hvor der er fokus på frøpuljemanagement. En "strategisk pløjning" har mange fordele og bør indgå i overvejelserne forud for etableringen af udlæg.

Såbed

Når såbedet skal tilberedes i foråret, er det vigtigt ikke at starte for tidligt ud. Er jorden kold og våd, er der risiko for at skabe strukturskader og iltmangel. Vent derfor til jorden er tjenlig – jorden skal kunne smuldre i de øverste ca. 6-8 cm.

Ensartet fremspiring af forholdsvis små frø stiller store krav til såbedet. Såbedsharver hvor dybden styres præcist, er at foretrække og gerne med en form for pakning af jorden efterfølgende for at bevare fugten og sikre, at såbedet ikke tørrer ud. Erfaringen er at et jævnt og fint såbed giver den største succesrate. Et stort indhold af humus i jorden er med til at mindske risikoen for evt. skorpedannelse, der kan være en udfordring, når det meget fine såbed frembringes.

Olieræddikeplante med en god jordstruktur og aktivitet af regnorme

Nedpløjning af MFO 90/10 efterafgrødeblanding

Vinterhvede med udlæg af engrapgræs etableret med brug af styre ramme og GPS

Engrapgræs udlagt i dæksæd af ærter – med placering af flydende gødning oven på rækken af frø

Engrapgræs udlagt i renbestand, med en rækkeafstand på 36 cm

Såbed forud for udlæg af rødsvingel

Rækkeafstand

For at give plads til en efterfølgende rækkebehandling af afgrøden, viser erfaringerne at rækkeafstanden af frøet som minimum bør være 30 cm. Forsøg fra AU-Flakkebjerg og erfaringer viser, at der helt op til en rækkeafstand på 36 cm ikke er udbyttenedgang. Den øgede rækkeafstand er samtidig også med til at give lys og plads til udlægget, hvilket fremmer etableringen.

Det er utrolig vigtigt at have fuldstændig styr på rækkeafstanden. Har et såskær ramt en sten eller er der sket andet der kan have indflydelse på afstanden, umuliggør det en efterfølgende rækkebehandling. Opmåling af afstanden mellem såskær og løbende kontrol er derfor en nødvendighed.

Udsædsmængde

En forudsætning for at praktisere et rækkedykningskoncept er, at afgrøden skal kunne konkurrere alene mod ukrudtet i rækken. Det betyder, at der ikke er plads til spring i rækken af frø. Et værktøj til

Såskær med trykrulle og placering af flydende gødning oven på rækken

at forhindre dette, er en højere udsædsmængde end vi normalt tilstræber. Erfaringen viser os, at udsædsmængden kan hæves med 40-60 pct., uden det påvirker frøudbyttet væsentligt. På marker hvor boniteten varierer meget, kan udsædsmængden med fordel også gradueres.

Vi ser desværre af og til udlæg, hvor enkelte rækker af frø står væsentligt dårligere end naborækken. Dette skyldes i nogle tilfælde, at tværfordelingen ikke er optimal – altså at der ikke kommer den samme mængde ud af hver enkelt såskær. Kontrol og evt. afhjælpning af dette er derfor vigtigt.

Etablering

Jordtemperaturen har stor betydning for hastigheden af fremspiringen. For eksempel tager det 27 dage for rødsvingel ved en jordtemperatur på 5°C at opnå 50 pct. fremspiring, hvor den samme fremspring opnås på kun 12 dage ved en jordtemperatur på 8°C. Derfor bør man tilstræbe, at jordtemperaturen er stigende, når man påbegynder såarbejdet.

Det er afgørende, at frøet bliver placeret i den korrekte dybde ved hjælp af en præcis dybdestyring. I praksis ses den bedste etablering, hvor dybden er styret af en trykrulle, der samtidig trykker jorden til. En passende fremkørselshastighed vil også være med til at sikre, at såskærene holder en ensartet sådybde, og det vil typisk være en fordel at tage 2-3 km/t af farten.

Placeret gødning til frøet er også et værktøj, der kan booste den ensartede og hurtige fremspiring. Vi ser nogle avlere arbejde med placering af flydende eller fast gødning oven på rækken af frø – typisk 20-30 kg N pr. ha. AU-Flakkebjerg har en række forsøg vedr. placeret gødning til frø, som vi glæder os meget til at følge. 🌱

